

FRI-ONLINE-1-PP-11

---

## CHALLENGES OF TEACHING SOCIAL PEDAGOGUES IN A UNIVERSITY ONLINE ENVIRONMENT<sup>11</sup>

---

**Assoc. Prof. Bagryana Ilieva, PhD**

Department of Pedagogy, Psychology and History,

University of Ruse

Tel.: 082-888 268

E-mail: bilieva@uni-ruse.bg

***Abstract:** Life in the last year (from March 2019 to the present-August, 2021) passes under the sign of the global epidemic of COVID-19. The period will be remembered with a state of emergency, with bans, with the initial reaction of children and adults, marked by panic and fear of the introduced measures of restrictions, etc. The anti-epidemic measures prescribed by the Bulgarian authorities affect all members of society, including children, families, workers and the elderly. With the present material an attempt has been made to gather information (through a survey) about the difficulties that students have encountered in online learning.*

***Keywords:** COVID-19, with bans, with the initial reaction of children and adults.*

### ВЪВЕДЕНИЕ

Животът през последната година (от март 2019г. до момента-август, 2021г) преминава под знака на глобалната епидемия от COVID-19. Периодът ще се запомни с извънредно положение, със забрани, с първоначалната реакция на деца и възрастни, белязана от паника и страх от въведените мерки на ограничения и т.н. Противоепидемичните мерки, предписани от българските власти засягат всички членове на обществото, между които деца, семейства, работещи и възрастни хора.

Минимални са сферите, които остават незасегнати от COVID-19. За да се ограничи разпространението на вируса и да се спасят човешки животи, правителството налага ограничителни мерки, които водят до забавяне на икономиката и сериозни смущения в сектори, като транспорт, авиация и туризъм, селското стопанство, култура, спорт и др., а немалко сфери са поставени пред сериозни изпитания, като образование, здравеопазване и социалните услуги.

Докладът представя основните предизвикателства на обучението при студенти, спец. Социална педагогика при прехода от традиционно към онлайн обучение. Направения анализ от проведено изследване не цели изчерпателност на трудностите, пред които са изправени студенти и преподаватели в процеса на бърз преход към неприсъствена форма на обучение, а обобщение на трудностите и начертаване на предложения (насоки) за решаването им, а също така и идеи за по-задълбочени проучвания пред които е изправено дистанционното обучение в университетската среда.

### ИЗЛОЖЕНИЕ

#### **Трудности в обучението на студентите и преподаватели в университетската среда**

Началото на пандемията наложи прекъсване на учебния процес във всички сфери на образованието: предучилищно, училищно и висше образование. За да се продължат целите във висшето образование за „подготовка на висококвалифицирани специалисти над средното образование и развитието на науката и културата“ (Закон за висшето образование) студенти и преподаватели са поставени в необичайна и предизвикателна среда. Среда, непозната и неизползвана до сега, с обучение, което да замени съществуващото до този момент.

---

<sup>11</sup> Докладът е представен на конференция на Русенския университет на 28 октомври 2021 г. в секция Педагогика и психология с оригинално заглавие на български език: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИ-СОЦИАЛНИ ПЕДАГОЗИ В УНИВЕРСИТЕТСКА ОНЛАЙН СРЕДА.

Преходът към дистанционно обучение поставя на изпитание студенти и преподаватели. Нужно е време, пространствено разделените участници да се обучат и да се подготвят за нов вид обучение-обучение от разстояние.

На изпитание (Ruskova, S., D. Spasova, 2020) при студентите са уменията за работа с електронни устройства и електронни платформи, оборудване на кът (пространство) за дистанционно обучение, общуване с преподаватели и колеги посредством дигитални технологии, набавяне на литература чрез дигитални платформи, самостоятелна подготовка на поставени задачи по време на практически и семинарни упражнения и др.

Новият тип обучение поставя преподавателите на изпитание, породено от нетрадиционен учебен процес в онлайн среда. Трудностите при университетските преподаватели са новия начин на организиране на учебна работа при преподаване на лекции, семинарни и практически упражнения. Голяма част от професори, доценти и асистенти в университетите се учат „в движение“ и търсят правилния път и начин за преподаване на учебния материал, като непрекъснато променят, наблюдават и адаптират.

Не може да не се отбележи, че извънредното положение при не малка част от студентите доведи до редица предизвикателства, голяма част от които са „невидими“. Тези драматични въздействия променят начина на живот на всеки член в обществото и засягат чувства, емоции и поведение.

### **Промяна в начина на обучение и образователни платформи**

Образователната ни система в сферата на висшето образование и по-точно МОН в началото на извънредно положение не разполагаше с единна система за дистанционно обучение, която да се предложи за работа на всички университети. Липсата на единна система наложи ръководствата на университетите да въведат различни платформи. Малцина от университетите, между които е Русенски университет „Ангел Кънчев“, разполагаша с вече разработена цифрова платформа. Нужно е да се отбележи, че настъпващият 21 век предлага безброй възможности, които се използват, за да не се спира образователния процес и да се провежда обучение в електронна среда.

Известни са следните платформи за дистанционно обучение:

- <https://www.skype.com/> – възможност за видео комуникация с до 50 човека;
- <https://www.messenger.com/> – възможност за видео комуникация с до 50 човека;
- <https://www.zoom.us/> – възможност за видео комуникация с до 100 човека;
- **Avaya** отваря своя безплатна услуга **Avaya Spaces** за образователни институции и организации с нестопанска цел до 31 Август 2020; възможност за видео комуникация с до 500 човека,
- <https://gsuite.google.com/> – възможности за създаване на виртуални класни стаи
- <https://www.facebook.com/> Facebook live – възможност за споделяне на видео урок на живо с неограничен брой зрители; задължителен е Facebook профил;
- <https://www.youtube.com/> Youtube канал – възможност за записване и споделяне на видео съдържание с неограничен брой зрители; създаване на профил е задължително за само за споделящият съдържанието
- Moodle - възможности за създаване на виртуални стаи;
- И др.

Тези и много други платформи са в основата за използването им в университетска среда. Изборът на платформа е както следва за някои университети:

- Великотърновски университет "Св. Св. Кирил и Методий" и Бургаски свободен университет използват платформата за електронно обучение: Moodle;
- Русенски университет „А. Кънчев“ използва платформата за електронно обучение: синхронно дистанционно обучение (в реално време) с използване на виртуална класна стая BigBlueButton;
- Софийски университет въведе платформата за електронно обучение: Moodle и СУСИ;

- Шуменски университет „Епископ Константин Преславски” използва електронна платформа за обучение чрез “Влизане с Google”;
- УНСС въведе онлайн неприсъствено облачно обучение, базирано на продукта Microsoft Teams и др.

Използване на електронно обучение в не-малко университети се организира бързо и неотложно. След обявяване на пандемията, за да не се стопира образователния процес се внедряват различни платформи за провеждане на обучение.

В своя статия най-големият университет в страната въведе дигитална обучителна платформа само за 48 часа и 20 000 студенти от УНСС са в състояние да се обучават онлайн. На разположение на студенти и преподаватели е онлайн неприсъствено облачно обучение, базирано на продукта Microsoft Teams. Както УНСС, така и други университети (например РУ използва системата за електронно обучение "e-Learning Shell-2") преподаватели и студенти имат на разположение и други платформи, като: Zoom, MS Teams, Google Classroom, Moodle, YouTube, Facebook, Skype и др. Целта на всяко университетско ръководство е да се разширят възможностите на преподаватели и студенти „до степен на пълноценно „дигитално“ преживяване за работа в аудитория: споделяне на работни плотове и пространства, файлове, съвместна работа върху тях, поемане на контрол над студентски компютър, дори изнасяне и обсъждане на презентация от студент пред цялата група“. Всяка платформа дава възможност за обучение (УНСС, 2020)

Малцина от университетите, между които е Русенски университет „Ангел Кънчев“, още с обявяването на извънредното положение разполагат с разработена образователна платформа. Своевременно подготвени преподаватели се насочват да предават знания на своите колеги и на студентите. За целта в кратки срокове в университети се организират:

#### 1. Обучения за преподаватели и студенти:

- Провеждат се онлайн семинар-обучение за работа със системата за електронно обучение "e-Learning Shell-2". Основната цел на семинара ще бъде обучение на преподаватели за публикуване на учебни материали (лекции, упражнения, тестове) в системата.
- Провеждат се семинари за преподаватели в университета, които са насочени не само за първоначално обучение на преподаватели,, но за теза които желаят да опреснят знанията си.
- Провеждат се обучения за други алтернативни платформи, с които може да се провежда обучителния процес.

#### 2. Учебни електронни ресурси и услуги:

- Създадени са инструкции и ръководства за студенти и преподаватели за провеждане на синхронно дистанционно обучение (в реално време) с използване на виртуална класна стая BigBlueButton
- За студентите са въведени онлайн услуги, като: регистрация , справка за студентското положение; онлайн плащане на семестриална такса и записване за следващ семестър ; избор за избираеми дисциплини;

Настоящото изследване се провежда сред студенти, преминали дистанционно обучение през уч.2020/2021г. Целта на това изследване е установяване предизвикателства на Е-обучението в университетската среда, а основната му задача е очертаване и обобщаване на трудностите пред които са изправени студентите, както и предложения за намаляване или премахването им.

Изследването се организира чрез онлайн анкета през затворените групи във фейсбук. В него участват студенти от 3, 4 и 5 курс на учебната 2021/2022г., задочно и редовно обучение на специалност „Социална педогогика“. Анкетата е разработена от Г. Атанасова и Б. Илиева (Пиева, В., G. Atanasova, 2021), и преработена за нуждите на настоящото изследване. Въпросите са групирани тематично в две групи. Първата група въпроси са свързани с техническите затруднения, а втората група обхващат процеса на Е-обучение.

**Резултати от изследването:**

Студенти участвали в изследването са общо 81 студента. Прави впечатление, че са предимно жени, предвид факта че желаещите мъже да се запишат в специалност Социална педагогика са много малко. Разпределението на анкетираните е както следва: Най-голям процент 50% са студентите от 4курс, 3курс са 39% , а от 5 курс са 11%.

**Фиг. 1**



**Получените резултати могат да се обобщят в следните две направления:**

В първата група са поставени въпроси с информация за наличната техническа обособеност и подготовка на студентите за провеждане на онлайн обучение.

На въпрос „Подготвени ли бяхте за дистанционното обучение от гледна точка на осигуреност на учебно пространство“?

**Фиг. 2**



Във въпроса за учебно пространство се има предвид обособен кът или отделна стая, от където студентът ще провежда обучението си. Най-голям % от студентите (51%) отговорят с „По-скоро ДА“, 37% отговарят „По-скоро НЕ“ и само 3% са категорични, че нямат обособено подобно учебно пространство.

На въпрос, свързан с използваните налични технически средства (напр. компютри, лаптопи, таблети, камери, микрофони и др.)

43% дават категоричен положителен отговор, а 36% са с отговор „По-скоро ДА“. Прави впечатление, че 12% от студентите посочват, че не разполагат с технически средства за дистанционно обучение и не разполагат с персонален компютър, таблет, смарт телефон, камери и др. Обобщените отрицателни отговори „НЕ“ и „По-скоро НЕ“ представляват приблизително ¼ от получената информация на поставения въпрос.

Фиг. 3



На въпрос за използваната интернет връзка само 65% отговарят положително.

На въпрос, свързан със затруднения поради недостатъчното познаване на използваната от РУ система за дистанционно обучение: BigBlueButton.

Болшинството от анкетираните (51%) са категорични и дават отговор „НЕ“ на зададения въпрос за наличие на затруднения с използваната университетска платформа. Изключително важно и от съществено значение е мнението на друга част от студентите, представляваща (35%), които са на другата крайност и са отбелязали отговор „ДА“. Трудностите при Е-обучението в началото на извънредното положение е продиктувано от липсата на предварителна подготовка за работа с платформата за дистанционно обучение и онлайн образователни продукти.

Фиг. 4



Въпросите към **втората група** носят информация за ефективността на провежданото дистанционно обучение:

На въпрос: Успявате ли да разберете същността на изучавания материал при дистанционното обучение и какъв е % на разбиране на учебния материал?

| % на разбиране на учебния материал: |     |     |     |      |
|-------------------------------------|-----|-----|-----|------|
| 10%                                 | 25% | 50% | 75% | 100% |
| -                                   | -   | 37% | 51% | 12%  |

От таблицата е видно, че над 63% от анкетираните отбелязват, че разбират учебния материал (напълно или с малки изключения) при провеждане на дистанционно обучение.

Подобни са резултатите при поставяне на въпрос за наличие на затруднения при проверка на знания в електронна среда и при изпълнението на поставени задачи в електронна среда на обучение.

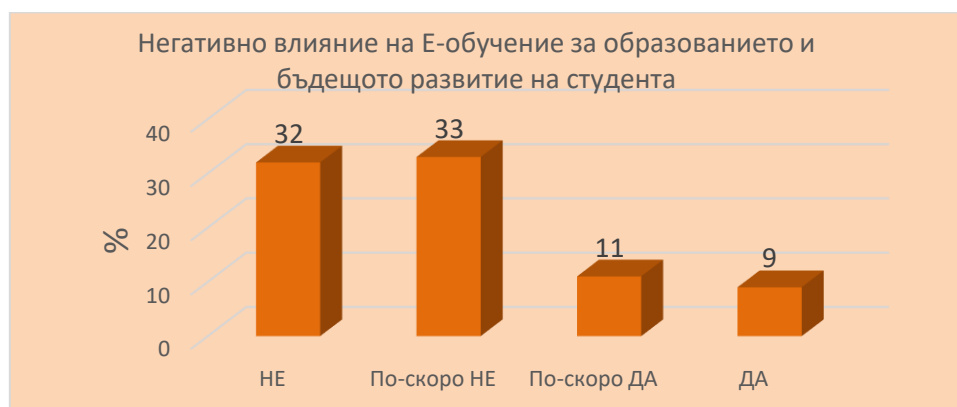
**На въпрос: Успяват ли преподавателите да окажат необходимото съдействие за усвояване на учебния материал в Електронна среда? Отговорите са както следва:**

|             |                 |
|-------------|-----------------|
| НЕ          | Няма отговорили |
| По-скоро НЕ | 5 %             |
| По-скоро ДА | 20%             |
| ДА          | 56%             |

**На въпрос: Ще окаже ли Е-обучение негативно влияние на Вашето образование и възможности за бъдещо развитие?**

64% от анкетираните са на мнение, че Е-обучение няма да повлияе на образованието им и на бъдещото им развитие.

**Фиг. 5**



## ИЗВОДИ

От представените резултати може да се направят следните обобщения:

- Обучението на студенти, специалност „Социална педагогика“ в университетска онлайн среда се реализира с осигурени технически средства и добра интернет връзка. От получените резултати 1/4 не разполагат с нужните технически средства (компютър, таблет, камера и др.). Трябва да се има предвид и обстоятелството, че при наличие на технически средства, те може да са нужни и на другите членове от семейството, т.е. по едно и също време да се провежда Е-обучение от дома на студента ( това може да е съпруг/а, дете, брат, сестра и др.)

В обобщение на резултатите до момента за наличните технически средства и интернет връзка, може да се каже, че въпреки съществуването на компютър или таблет отсъствието на добър интернет лишава студента от електронно обучение, затруднява или е пречка за активното му участие в практически и семинарни упражнения. 1/3 от анкетираните студенти отговарят, че не разполагат с добър интернет.

**Предложение:** Включване на студенти по социални причини в програми или проекти за подкрепа и осигуряване на карти с мобилни данни за безплатен интернет (или на преференциална цена ), включващ висока скорост и достатъчен обем.

- Трудностите при Е-обучението в началото на извънредното положение е продиктувано и от липсата на предварителна подготовка за работа с платформи за дистанционно обучение. Мнението на студентите, най-вече задочно обучение е, че не са участвали в квалификационни курсове и е липсвала предварителна подготовка. Справянето с използваните платформи и програми се дължи основно на самообучение, помощ от колега, публикувана информация във фейсбук групата или налични познания, което са получили от работа в проект или на работното място.

**Предложение:** Организиране на обучения за студенти (редовно и задочно обучение) ще повиши познанията им за работа в дигитална среда и ефективно включване в платформите за онлайн обучение.

- Очертаната картина с удовлетвореност от техническата безопасност се допълва със същия нюанс и от ефективност на дистанционното обучение.

Един от важните въпроси, който стои пред младите хора в резултат на натрупаните трудности при замяна на традиционното обучение с дистанционно е свързан с влиянието на Е-обучение върху образованието и бъдещото им развитие. Само 20% от анкетирания са на мнение, че Е-обучение ще повлияе негативно. Обобщената обща положителна тенденция от въведеното дистанционно обучение може да се търси в оказаното съдействие от преподавателите при усвояване на материалът и от липсата на затруднение при изпълнение на поставени задачи в електронна среда. Предлаганите учебни платформи и ресурси удовлетворяват и спомагат провеждането на онлайн обучението в университетска среда.

## REFERENCES

Пиева, В., G. Atanasova, THE STUDENTS' CHALLENGES OF E-LEARNING IN A FAST-MOVING ENVIRONMENT - BULGARIAN HIGH SCHOOL DIGITALIZATION REVIEW. EDULEARN21 Proceedings, ISBN: 978-84-09-31267-2.

LAW on Higher Education, Promulgated, SG, iss. 17 of 2020 (*Оригинално заглавие:* ЗАКОН за висшето образование, Обн., ДВ, бр. 17 от 2020 г.

Ombudsman of the Republic of Bulgaria (2020) Annual report of the Ombudsman, available in English at:[https://www.ombudsman.bg/pictures/Annual%20Report%20NPM%202020%20-%20SUMMARY\\_EN\\_.pdf](https://www.ombudsman.bg/pictures/Annual%20Report%20NPM%202020%20-%20SUMMARY_EN_.pdf)., (*Оригинално заглавие:* Омбудсман на Република България (2020) Годишен доклад на Омбудсмана, достъпна на английски език на: [https://www.ombudsman.bg/pictures/Annual%20Report%20NPM%202020%20-%20SUMMARY\\_EN\\_.pdf](https://www.ombudsman.bg/pictures/Annual%20Report%20NPM%202020%20-%20SUMMARY_EN_.pdf).

UNWE, 20,000 UNWE students can now study online, <https://www.unwe.bg/bg/news/17580/>. (*Оригинално заглавие:* (УНСС, 20 000 студенти на УНСС вече могат да учат онлайн, <https://www.unwe.bg/bg/news/17580/20-000-%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D1%83%D0%BD%D1%81%D1%81-%D0%B2%D0%B5%D1%87%D0%B5-%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D1%82-%D0%B4%D0%B0-%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%82-%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD.html>, 16 март 2020).